

**MET
BEIDE
Benen
IN DE
BUURT**

COLOFON

©2025 Scholten Uitgeverij
info@scholtenuitgeverij.nl
www.scholtenuitgeverij.nl

Tearfund Nederland

Bezoekadres: Joseph Haydnlaan 2a, 3533 AE Utrecht
Postadres: Postbus 8170, 3503 RD Utrecht

Contact

T 030-6969600
E info@tearfund.nl
I www.tearfund.nl

IBAN voor giften: NL32ABNA0501030301

Met Beide Benen in de Buurt is gebaseerd op *Umoja: Kerk met beide benen in de buurt*, een vertaling en contextualisatie van *Umoja en Discovery*. Zowel *Umoja* als *Discovery* is geschreven door Francis Njoroge, Tulo Raistrick, Bill Crooks en Jackie Mouradian van Mosaic Creative. *Umoja: Kerk met beide benen in de buurt* is tot stand gekomen met medewerking van Herman Bouma, Geert Jan van Dijk, Jurjen ten Brinke en Tiemen Zeldenrust

Met Beide Benen in de Buurt is tot stand gekomen met medewerking van Marijke Koel en Theodoor Meedendorp, onder redactie van Mira de Boer.

Vormgeving Levi Reinds | info@levireinds.nl
Fotograaf Tearfund en Hannah Kasteleijn @Magnolia.stories

Breng samen **JE BUURT TOT BLOEI**

Dit is een
tearfund
praktijkboek

AANBEVELINGEN

"Toen ik een jaar of 25 geleden als beginnend 'ontwikkelingswerker' in Zuid-Soedan rondliep, verloor ik vaak de moed bij het zien van de ontreddering, ziekte, dood en geweld. Ook de bittere armoede: mensen in vossen en met maar één maaltijd per dag, stemde me somber. Dit zette mij aan het denken over mijn eigen rol. Wat kon ik hieraan doen? Ik kwam er niet uit.

Een Oegandese collega wees me op de genade van God en Zijn zorg en plan voor iedereen. Ze zei: "Jij denkt dat je alles moet oplossen, hier, nu, direct. Je maakt het veel te groot. Kijk wat je kunt doen op jouw vierkante meter, waar jij de verantwoordelijkheid en talenten voor hebt gekregen en ga daarmee aan de slag."

Dit soort lessen tref ik ook aan in dit boek. Het geeft tegelijk inspiratie én handvatten om in het Koninkrijk van God te werken, te delen, te leren, te loven!

Veel plezier bij lezen én doen!"

Guido de Vries directeur Tearfund Nederland

"Mooi, al deze eerlijke inspirerende verhalen. En dat kan ook in jouw buurt!

De programma's van Tearfund werken in de praktijk – dat heb ik mogen zien. Niet alleen ver weg, maar ook in jouw buurt, zoals je in de aanstekelijke verhalen in dit praktijkboek kunt lezen. Stap voor stap richting een leven met meer zin, want verbonden met elkaar in je eigen omgeving ontdek je waar het echt om draait. Dit boek werkt levens veranderend en gaat van hoofd naar handen naar hart."

Mirjam van der Vegt auteur en ambassadeur van Tearfund

"*Met Beide Benen in de Buurt* is een must read voor elke volgeling van Jezus Christus. We kunnen Jezus niet volgen zonder onze naasten lief te hebben (Mat 22:36-40). De liefde voor God moeten we delen met onze naasten zoals Jezus deed: Hij genas de zieken, voedde de armen en kleepte de naakten. Liefhebben is zorgen. We mogen de mensen om ons heen dienen door voor hen te zorgen. Het is een voorrecht dat God aan ons geeft, 24/7. Het is dé manier om Jezus te volgen.

Elke lokale kerk moet haar gemeente opnieuw discipelen over het liefhebben van God en het liefhebben van hun naasten op praktische manieren. In dit boek staan praktische voorbeelden en verhalen, een echte aanrader."

Dr. Moses Alagbe pastor Maranatha Community Transformation Center

"Veel kerken en christenen zijn zich er steeds meer van bewust dat God vraagt om onze plek in te nemen in Zijn missie. Dit boek geeft een geweldig instrument in handen om daarmee aan de slag te gaan. Geen theorie – hoe waardevol ook – maar concrete toepassingen van Bijbelse principes en inzichten, gecombineerd met inspirerende praktijkvoorbeelden.

"Er is bijna niets wat je geloof zo sterk maakt, als God aan het werk zien," staat in het boek. De lessen en getuigenissen helpen de hele kerk, om in iedere context, dat hele evangelie zichtbaar tot Leven te laten komen. Want zoals René Padilla verwoordde, we hebben de hele kerk nodig, om de hele stad, het hele land te bereiken met het hele evangelie."

Hans Luttik coördinator City Movements Nederland

"In álles wat we doen de hemel dichterbij' Dit boek gaat ons helpen bij de ontdekkingsreis achter Jezus aan."

Elbert Smelt leadzanger Trinity en ambassadeur van Tearfund

INHOUD

Aanbevelingen	8
Voorwoord	12
Inleiding	17
Werkwijze	21
1. Waarom Met Beide Benen in de Buurt?	25
1.1 Gods missie	29
1.2 Gods hoop en verwachting	41
1.3 Gods plan met de wereld	47
1.4 Gods werkwijze	53
2. Wie ben jij?	61
2.1 Jouw rol in Gods plan	63
2.2 Tijd en agenda loslaten	69
2.3 Hoop en herstel	79
2.4 Vieren wie je bent	89
3. Wat ga jij doen?	109
3.1 Wat gebeurt er in mijn buurt?	113
3.2 Hoe ziet mijn buurt eruit?	117
3.3 Wat heb je ontdekt?	123
4. Hoe gaat het?	139
4.1 Met Beide Benen in de Buurt	141
4.2 Wat heb je geleerd?	161
4.3 Hoe ga je verder?	163

Bijlagen	169
Bijbelse verhalen	171
De Samaritaanse vrouw	172
De zieke vrouw	174
Een kruikje olie	176
Bartimeüs	178
De barmhartige Samaritaan	180
Zout, Aarde, Wereld en Licht.	182
Een ontmoeting die alles veranderde...	186
Hulpmiddelen	189
Vragenlijst: In gesprek met...	190
Onderzoek de context van je buurt	192
Achtergrondinformatie	194
Integral Mission	195
Theory of Change	198
Church and Community Transformation (CCT)	200
Bronnen en aanbevolen literatuur	204

VOORWOORD

‘Met je benen in de modder’.

We gebruiken de uitdrukking allemaal wel eens, als het gaat om ‘dóen’. Het is immers van groot belang dat we in ons leven niet alleen mooie woorden gebruiken, maar ook daadwerkelijk in actie komen. Dat geldt zéker voor ons geloofsleven. Of, zo je wilt: ons kerkelijke leven.

In navolging van de apostel Jakobus belijden we dat geloof zónder werken (die uit dat geloof voortkomen) dood is. Jezus Zelf zegt dat je aan de vrucht een boom herkent.

Wat is het belangrijk om ‘voeling’ met je omgeving te hebben als je, met woorden en in daden, getuige van het goede nieuws wilt zijn. Dat kan om je familiekring gaan, of om je collega’s. Maar het gaat zéker ook om je buurt. De plek waarvan je hopelijk gelooft dat God je er geplaatst heeft – of je je daar nu heel bewust van bent of niet. Je bent het visitekaartje van het Evangelie. Of, zoals vaker wordt gezegd: het vijfde Evangelie, dat ben jij. Paulus geeft er nog weer anders woorden aan: we zijn een ‘levende brief van Christus’.

Dit praktijkboek houdt je in evenwicht. Misschien mag je wel zeggen: als je met één been in de Bijbel en met het andere been in de samenleving staat, dan wordt duidelijk wie je bent. Is je omgeving blij met jou en met je kerk? Dat staat los van de vraag of de mensen in je omgeving christen zijn of willen worden. Je opstelling als persoon of kerk in je buurt is medebepalend voor de vraag hoe mensen naar het Evangelie kijken en of zij er meer van willen leren kennen.

Van de kerk op het zuidelijk halfronde leerde Tearfund nadrukkelijk dat bij een holistische levensstijl woord en daad hand in hand gaan. In Nederland noemen we het vaak ‘authentiek leven’. We hebben dan de héle mens op het oog en verlangen naar de zichtbaarheid van het Koninkrijk van God op deze aarde. Hier is dat altijd in gebrokenheid, beperkt en zeker niet volmaakt. En toch... Leonard Cohen zingt in zijn Anthem de prachtige zinnen: *There is a crack in everything, that's how the light comes in.*

Die ervaring heeft mij als kerkplanter in Amsterdam-Noord vaak verwonderd doen staan. De kerk kan werkelijk een *agent of transformation* zijn. Dat begint eenvoudig bij mensen, gemaakt naar Gods beeld, die als leerling van Jezus dóen wat Hij van hen vraagt: God liefhebben boven alles en je naaste als jezelf.

Strek je uit naar God en je omgeving en laat je verrassen!

Jurjen ten Brinke ambassadeur van Tearfund,
kerkverbinder Amsterdam Council of Christian Leaders.

A photograph of three women sitting on a wooden bench outdoors, laughing heartily. They are peeling large root vegetables, likely cassava, with their hands. The woman on the left wears a bright yellow headwrap and a green patterned top. The woman in the middle wears a red and blue patterned headwrap and a red and blue plaid shawl. The woman on the right wears a white headwrap and a yellow t-shirt with a graphic that says 'VOTE NRM PRESIDENT'. They are sitting in front of a white-washed wall with a small window. In the foreground, there are several large metal pots on the ground, some containing peeled cassava. A pile of cassava peels and roots is on the ground in front of them. In the background, there is a dirt path and some trees.

**"De wereld heeft
wanhopig behoefte
– wanhopig! – aan
vriendelijkheid. Je kunt
niet elk probleem in
je omgeving oplossen,
maar je kunt een paar
mensen laten lachen."**

Max Lucado

Een zompig moeras IN OEGANDA

In een door malaria en armoede geteisterd dorp startte een kerkje met een programma van Tearfund. Een programma waarbij mensen door middel van Bijbelstudies worden aangemoedigd om erop te vertrouwen dat God voorziet in mogelijkheden en middelen. Mensen worden aan het denken gezet door vragen als: Wat zijn jouw mogelijkheden? Heb jij oog voor wat God jou heeft toevertrouwd? Na afloop van zo'n Bijbelstudie loopt een man uit dit dorp nog eens naar zijn stukje moeras. Zijn eerste reactie is een hardgrondig: "Ik bezit helemaal niets." Het zompige stuk moeras, een broedplaats voor muggen en daarmee malaria, lijkt waardeloos. Eerder een vloek dan een zegen.

Dan moet hij denken aan het verhaal van Elisa en de weduwe.¹ De weduwe vond dat ze niets in huis had en toch werd het beetje olie een grote zegen. En terwijl hij naar het moeras kijkt, wordt de ondernemer in hem wakker en rijst er een plan in zijn hart. Samen met twintig mannen uit het dorp begint hij te graven. Niet even, maar dagenlang: meer dan dertig dagen graven ze, tot ze op het grondwater stuiten. Langzaam vult het gat zich met water en de eerste contouren van een vijver ontstaan. Er worden vissen uitgezet en deze vermenigvuldigen zich. Al snel heeft de man voldoende vis om zijn eigen gezin te voeden. De vissen gedijen zo goed dat de eigenaar ook in voedsel voor anderen kan voorzien, hij kan vis verkopen en met de inkomsten hiervan stuurt hij zijn kinderen naar school. Onderwijs is een van de beste manieren om de spiraal van armoede te doorbreken.

Meer meren worden gegraven, meer vis wordt uitgezet, langzamerhand ontstaat er een gezondere manier van leven: meer werk, beter voedsel en betere huizen. En als klap op de vuurpijl neemt het aantal malariagevallen drastisch af. Wat blijkt? De vissen eten de gigantische hoeveelheden muggenlarven en daarom gedijen ze zo goed. Wat ooit een vloek leek en onbruikbaar land, blijkt een zegen. Omdat één persoon de vraag wat God hem toevertrouwde serieus nam en aan de slag ging met zijn mogelijkheden. Door het dŭrven omdenken.

¹ Zie 2 Koningen 4:1-7

INLEIDING

Het verhaal over het moeras is exemplarisch voor wat gebeurt als de kerk mensen helpt om de Bijbel anders te gaan lezen. Tearfund ziet keer op keer dit herstel ontstaan: gemeenschappen die tot bloei komen door de transformerende kracht van Jezus, uitgeleefd door de kerk.

We horen in Nederland vaak bijzondere verhalen uit andere delen van de wereld over kerken die groeien en gemeenschappen die tot bloei komen.

Eind jaren negentig ontstond in kerken in een aantal landen in Afrika onvrede over de ongezonde afhankelijkheid van het Mondiale Zuiden. Zij ontwikkelden een andere manier van kijken naar de eigen omstandigheden en mogelijkheden en hieruit groeide een programma waarin de geleerde lessen ondersteund werden door Bijbelstudies. Ze noemden het Umoja, saamhorigheid in het Swahili, de gemeenschappelijke taal in deze gebieden, omdat een van de belangrijkste waarden is dat je niet alleen kunt leven, maar sámen verandering kunt brengen. Dit programma, waar duizenden kerken nu mee aan de slag zijn, heet Church and Community Transformation (CCT)². Het heeft wereldwijd al vele kerken geholpen om met beide benen in de buurt te gaan staan. Of die buurt nou in Afrika of in Europa ligt.

Tearfund heeft het programma vertaald en het de naam Met Beide Benen in de Buurt gegeven, omdat dit de praktische uitwerking is van dit proces.

Er is bijna niets wat je geloof zo sterk maakt, als God aan het werk zien. Dat is wat het programma Met Beide Benen in de Buurt voor ogen heeft. Als kerkleden naar buiten stappen en Jezus zichtbaar maken, gebeuren er bijzondere dingen. Jeremia stimuleerde de Israëlieten in ballingschap al om het goede te zoeken voor de omgeving. Jeremia 29 vers 7 zegt: "Bid tot de HEER voor de stad waarheen ik jullie weggevoerd heb en zet je in voor haar bloei, want de bloei van de stad is ook jullie bloei."

Wat betekent het voor jouw kerk als zij op een positieve manier gaat kijken naar wat ze heeft ontvangen van God aan mogelijkheden en middelen? Of, als je dit boek behandelt met jouw kring of vriendengroep en toepast op jouw eigen straat

² Zie bijlage Church and Community Transformation voor meer achtergrondinformatie

**Veel vormen, vele namen
maar altijd met zes principes:**

CHURCH AND COMMUNITY TRANSFORMATION (CCT)

1. Gebaseerd op Integral Mission: Gods missie voor alle gebieden van het leven.³
2. Gaat over alle relaties van het leven: met God, jezelf, de ander en de schepping.
3. Maakt gebruik van interactieve Bijbelse reflecties die de basis zijn voor verandering in mindset en gedrag.
4. Vindt plaats in samenwerking met plaatselijke kerken als aanjagers.
5. Vindt plaats in samenwerking met de buurt als eigenaar.
6. Maakt gebruik van wat er lokaal aanwezig is aan middelen, bronnen en potentieel.

De stappen van CCT

1. Trainingen en Bijbelstudies laten mensen ontdekken wat hun waarden, mogelijkheden en capaciteiten zijn;
2. Kerk en buurt bekijken samen welke problemen, maar ook welke hulpmiddelen er zijn;
3. Kerk en buurt stellen samen een plan op om de problemen op te lossen.

³ Zie bijlage Integral Mission voor meer achtergrond informatie en de theologische basis hiervan.

of voetbalclub, wat betekent het als jij gaat kijken naar wat jij hebt ontvangen aan mogelijkheden en talenten? Misschien dat je ontdekt dat er in jouw 'zompige moeras' ook een verborgen zegen van God aanwezig is.

Het programma dat in Afrika ontstond, groeide al snel en werd meegenomen door medewerkers van Tearfund naar andere werelddelen.⁴ Het breidde zich uit naar Indonesië, Nepal, Zuid-Amerika. Met diverse namen en vormen, maar altijd met zes principes die vanuit de Bijbel te duiden zijn, door de geschiedenis heen bewezen en cultureel aangepast.

Het is eigenlijk geen project of programma, maar een proces. Je wordt veranderd in je denken en dat heeft impact op je leven. Anders kijken naar jezelf, de ander en omstandigheden. In sommige landen begint het proces met het bouwen aan een gezond zelfbeeld en gezonde families, waarna de cirkels zich uitbreiden: gezonde families kunnen bouwen aan gezonde kerken en gezonde kerken kunnen zich richten op gezonde gemeenschappen. Tijdens het proces wordt onderzocht welke behoefte in de eigen context aanwezig is. Zo komt het dat in bijvoorbeeld Oeganda de kerken armoede en onrecht aanpakken met landbouwtraining, in Indonesië met rampenvoorbereiding, in Haïti met jongerenopleidingen, in Syrië met traumazorg en in Congo met vredesopbouw.

We zien het wereldwijd keer op keer, jaar in jaar uit, al meer dan twintig jaar: als mensen sámen optrekken, sámen eigenaarschap tonen, ontstaat er iets moois: leven vanuit volheid en relatie.

We hebben zoveel mogelijk verhalen verzameld over mensen die deze ontdekking deden in hun eigen buurt en context. Verhalen vanuit Nederland, maar ook vanuit de projectlanden van Tearfund. We hopen en bidden dat je geïnspireerd raakt, dat jouw verlangen groeit en dat je met veel plezier *Met Beide Benen in de Buurt* zult gaan leven.

Theodoor Meedendorp,
Marijke Koel en Mira de Boer

⁴ Matthijs van Pijkeren, oud-medewerker van Tearfund, bracht dit materiaal in 2012 onder de aandacht van kerkleiders in Indonesië. Bij zijn afscheid in 2023 gaven deze leiders aan dat de enorme beweging die nu gaande is te danken is aan het feit dat hij hier toen de aandacht op vestigde.

Wat doet **TEARFUND?**

Tearfund helpt mensen in nood bij rampen en conflicten en versterkt kerken en gemeenschappen om samen armoede en onrecht aan te pakken.

Het raakt ons diep wanneer we mensen zien bij wie het leven wordt bepaald door nood, onrecht en armoede. We geloven dat dit niet Gods plan is en voelen ons door Hem geroepen om te handelen. Verandering in mensenlevens komt als individuen en groepen in hun eigen omgeving in actie komen. Daarom steunen wij mensen wereldwijd – waar het kan via kerken – om duurzaam nood, onrecht en armoede aan te pakken.

We trainen kerken om zelf verandering te brengen in hun gemeenschap. We bieden noodhulp aan slachtoffers van rampen en conflicten. We sporen mensen en kerken in Nederland aan om ook met hun leven bij te dragen aan een rechtvaardigere wereld.

We bouwen aan veerkrachtige, hoopvolle gemeenschappen die in staat zijn om zich voor te bereiden en te reageren op de humanitaire noden en crises waarmee ze worden geconfronteerd. Dit doen we natuurlijk in de landen waarmee we samenwerken in het Mondiale Zuiden, maar we verlangen ernaar om ook in Nederland zulke gemeenschappen te zien groeien en bloeien en daar kan dit proces van *Met Beide Benen in de Buurt* een prachtige aanzet voor zijn.

WERKWIJZE

Met het inspiratieboek dat je nu in handen hebt, doorloop je het programma *Met Beide Benen in de Buurt*. Het programma bestaat uit vier hoofdstukken met verschillende thema's.

Het eerste hoofdstuk gaat over het belang van het proces: het is een onderdeel van de missie van God. In het tweede hoofdstuk ga je aan de slag met jouw rol, in hoofdstuk drie ga je nadenken over jouw context en tijdens het vierde hoofdstuk voer je de gemaakte plannen uit.

De thema's beginnen altijd met een **Start**, dan gaat **De Bijbel Open** en krijg je een **Opdracht**. In de bijlagen vind je achtergrondinformatie, hulpmiddelen en verhalen uit de Bijbel.

Het Met Beide Benen in de Buurt stappenplan:

1. Vorm een groep. In dit boek word je als individu aangesproken, maar Met Beide Benen in de Buurt werkt het beste als je het met een groep toepast.
2. Scan de QR code en meld je aan bij de gratis Tearfund Academy. Dit is de digitale leeromgeving van Tearfund met meer informatie, video's en beschrijvingen.
3. Ga je het programma met je kerk doen? Neem dan contact op. We vertellen je graag meer over onze trainingsdagen en de Met Beide Benen in de Buurt Zondag. Als je het programma met je gemeente doet, kunnen we je in contact brengen met iemand die het proces helpt begeleiden. info@tearfund.nl

